

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırılmasını dilerim.

17.08.2022

Necati TIĞLI
Giresun Milletvekili

Ülkemizin en önemli çevre sorunlarından biri katı ve endüstriyel atıklar kaynaklı sorunlardır. Atıkların kaynağında ayrıştırılması, azaltılması, geri kazanılması, uygun yöntemlerle çevre ve insan sağlığına zarar vermeden bertarafının sağlanması ve depolanması her geçen gün daha büyük önem taşımaya başlamıştır. 2872 sayılı Çevre Kanunu belediyelere evsel katı atık bertaraf tesisi kurma, kurdurma, işletme veya işletirme yükümlülüğü vermektedir.

Giresun ilinde de atıkların kontrolsüz, yasal olmayan yöntemlerle herhangi bir arıtmaya tabi tutulmaksızın doğaya, nehir ve dere yataklarına denize terkedildiği ve kontrolsüz biçimde çevre ve insan sağlığına zarar verecek biçimde bırakıldığı "vahşi depolama" yöntemleri yerine düzenli depolama yöntemi ve tesisleri artık bir zorunluluktur.

Giresun Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri II. Sınıf depolama tesisi 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair (ADDD) Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde inşa edilmiştir. Katı Atık Bertaraf tesisleri İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre ÇED olumlu belgesi ve raporu, yer seçimi ve tesis kurma izni yerine geçmektedir. ÇED Raporunda bölgenin eski ve rezervi tükenmiş taşocağı olması sebebiyle tercih edildiği ifade edilmiştir.

Atıkların düzenli depolama tesislerine kabulü, işletilmesi, kapatılması, depolanmasına ilişkin usul ve esaslar ile alınacak önlemler, yapılacak denetimler, bertaraf sürecinde sızıntı suları ve depo gazlarının toprak, hava, yeraltı suları, yüzeysel sular üzerinde olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi, insan sağlığı açısından risk teşkil edecek olumsuzlukların önlenmesi, atık türlerine göre uygun depo tabanı teknik tasarımlarının yapılması, mevcut depolama tesisinin ıslahı gibi hususların tümü 27533 sayılı "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair (ADDD) Yönetmelik" kapsamında düzenli depolama tesislerine ilişkin teknik esaslar doğrultusunda faaliyet sahibi tarafından taahhüt altına alınmıştır.

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı aleyhine Ordu İdare Mahkemesine açılan davalar neticesinde Giresun Görele Çavuşlu katı atık bertaraf tesisinin 'ÇED olumlu' raporları, 2012 ve 2015 yıllarında iki kez iptal edilmişti.

7554

Giresun İli Katı Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği tarafından Giresun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne yapılan başvuru sonucunda, 10.04.2017 tarihli ÇED gerekli değildir' raporu doğrultusunda 9,11 hektarlık alan üzerinde günlük 98 ton çöp dökülmesi kaydıyla Çavuşlu Katı Atık Bertaraf Tesisine tekrar faaliyet izni verilmişti.

Giresun İli Katı Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği Çavuşlu Katı Atık bertaraf Tesisinin katı atık gazından (metan gazı) enerji üretimi amacıyla 16.06.2020 tarihinde ihaleye çıkmış Katı Atık gazından elektrik üretilmesi ve işletilmesine ilişkin 14.07.2020 tarihinde sözleşme imzalanarak 24.07.2020 tarihinde ise yer teslimi yapıp saha ihaleyi kazanan firmaya teslim edilmiştir. Sonrasında belediyelerden gelen atık miktarlarındaki artış gerekçe gösterilerek tesis depolama kapasitesinin artırılarak 500 ton'a çıkarılmasına ilişkin Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı raporu doğrultusunda 17.09.2020 tarihinde ÇED Olumlu kararı verilmiştir. Yüklenici firma inşaat çalışmalarını tamamladığını belirterek, enerji lisansı almak üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na başvurusunu yapmış ve 02.04.2021 tarihinde başvurusu kabul edilmiştir.

Kapasite artışı projesi ilişkin Ordu 2. İdare Mahkemesine açılan dava sonucu ÇED Olumlu Belgesi yine iptal edilmiştir. Mahkeme de bilirkişi raporu sonrası, tesisin mevzuata aykırı olarak yaşam alanları ile su kaynaklarının yakınına konumlandırıldığını, kurulum aşamasında alınan 'ÇED olumlu' raporunda hukuka aykırılık olduğunu ve tesisteki depolama yönteminin hava, su ve toprakta kirliliğe neden olduğunu belirterek, ÇED raporunun iptaline ve tesiste kapasite artışına durdurma kararı vermiştir. Tesisin kapasite artışı öncesinde 10.04.2017 tarihli ÇED Gerekli Değildir kararı (98 ton/gün kapasite) ile katı atık kabulünü sürdüreceği ifade edilmiştir.

2021 yılında katı atık bertaraf tesisinde depolanan çöplerin atık sularının Karadeniz'e deşarj edildiği, atık suların içme suyuna ve dereye karışarak balık ölümlerine neden olduğu, doğaya ve insan sağlığına zarar verdiği gerekçesiyle 'ÇED olumlu' raporunun iptal edilmesi ve tesisin kapatılması için Ordu 2'nci İdare Mahkemesi'ne açılan dava sonucunda bilirkişi raporu doğrultusunda katı atık tesisinin yaşam alanları ve su kaynaklarının yakınında olduğunun tespit edilerek ÇED raporu iptal edilmiştir. Mahkeme ÇED raporunu iptal ederken tesisin kapatılması başvurusunu ise reddetmiştir.

Son olarak Ordu İdare Mahkemesi kararının iptali ve tesisin kapatılması için Samsun Bölge İdare Mahkemesi'ne yapılan başvuru sonucu tesisin faaliyetinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin olarak:

1. Mahkeme kararı doğrultusunda tesisin faaliyeti durdurulmuş mudur? Bakanlığınız tarafından mahkeme kararına ilişkin hangi işlemler yapılmıştır?
2. Tesisin depolama sahasının zeminindeki sızıntının durdurulamadığı, çöp suyunun içme suyu kuyularının bulunduğu dereye aktığı, depolanan atıkların kontrol altına alınamayarak kirlilik oluşturduğuna yönelik

20554

bilirkişi raporu ve mahkeme kararına Bakanlığınızın itirazı olmuş mudur?

3. Çavuşlu Beldesi Taşocağı Mevkiindeki alanın katı atık bertaraf tesisi olarak belirlenmesinin çevre bilimi, yer seçimi kriterleri, tesisin ve arazinin jeolojik özellikleri gibi hususlar açısından uygun olmadığı, çevre unsurları, coğrafi ve jeolojik yapı, yerleşim birimlerine mesafesi, yeraltı ve yüzey suları ile hava unsurları açısından uygun olmadığına yönelik bilirkişi raporu ve mahkeme kararına rağmen inşası ve faaliyet yürütmesi hakkında kusur ve ihmallere yönelik bu güne kadar herhangi bir soruşturma yürütülmüş müdür?
4. Tesisin kapasite artışına ilişkin verilen ÇED Olumlu Kararı ardından katı atık bertarafı enerji üretimi tesisi kurulumu, mevcut tesisin daha modernize hale getirilmesi, rehabilitasyonu kapsamında hangi çalışmalar yürütülmüştür?
5. Çavuşlu Katı Atık Tesisinin işletme süreci boyunca Çevresel Etki Değerlendirme Raporunda yer alan taahhütlerine uygun biçimde faaliyet yürütülmüş müdür? Bakanlığınız yüklenicinin bugüne kadar hangi taahhütleri yerine getirmediğini tespit etmişti? Bu tespitler ışığında hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
6. Katı Atık Tesisini işleten firmanın mahkeme kararında yer alan sorunların giderildiğine ilişkin açıklamalarını yeterli buluyor musunuz? Enerji üretimi sağlanacak, atıkların kaynağında ayrıştırılacağı bir bertaraf tesisi hususunda açıklamalarınız ardından geçen süre zarfında hangi çalışmalar yapılmıştır?
7. 2019 Mart ayı bölge ziyaretiniz ardından bahsi geçen tesiste Ön İşlem Tesisi, Rehabilitasyon ve Çevre Düzenlemesi kapsamında İller Bankasından tahsis edilen hibe miktarı nedir?
8. Bakanlığınızın çalışmaya başladığını ifade ettiğiniz tarihten bu yana geçen süre zarfında yer temininden yeni bir bertaraf tesisi inşasına kadar neden hiçbir çalışma yürütülmemiştir?
9. Katı Atık Bertaraf tesisinin modern ve çağdaş standartlara uygun biçimde hizmet edecek hale getirilmesi için neler yapılması gerekmektedir? Bunun için ne kadar bütçe gerekmektedir? Açıklamanız üzerinden geçen süre zarfında tesisin rehabilitasyonuna ilişkin herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
10. Yerel Mahkemenin ÇED iptal kararına rağmen, Valilik tarafından alınan "ÇED Gerekli Değildir" kararıyla faaliyetlerine devam eden tesisle ilgili olarak hangi kurum, kuruluşlar ve kimler hakkında soruşturma yürütülmüştür? Bu sebeple meydana gelen kamu zararı ve telafisi mümkün müdür?
11. Beldenin su ihtiyacını karşılayacak içme suyu tesisi inşaatı yapım işinde gelinen aşama nedir?

7554

12. Bölge halkının şikayetlerinin devam etmesi ve endişelerinin giderilmesi için bir açıklama yapmayı düşünüyor musunuz?
13. İçme suyu kirlilik değerleri, dere kirlilik değerleri ölçümleri ne şekildedir? 2 bin 300 bin nüfuslu beldenin tüm su ihtiyacını karşılayan kaynağın kirlenmesine seyirci kalan kamu idarecileri hakkında halkın can ve mal güvenliğine yönelik ihmalleri dolayısıyla dava açılmış mıdır?
14. Çavuşlu Beldesinde yaşayan yurttaşlarımızda raporda belirtilen kirlilik sonucunda bağırsak, cilt ve göz enfeksiyonu şikayetlerinin arttığına ilişkin Sağlık Bakanlığına bağlı çevre sağlık kuruluşlarından veri alınmakta mıdır?
15. Tesiste depolanan çöplerin atık sularının, kıyıdan 10 metre açıkta yer altı borusu ile Karadeniz'e deşarj edildiği iddiasıyla Görele Cumhuriyet Başsavcılığı'nca tesis yöneticileri hakkında 'çevrenin kasten kirlenmesi' suçundan başlatılan soruşturmaya Bakanlığınız müdahil olmuş mudur?
16. Bölgede vahşi depolama yapıldığına yönelik olarak değerlendirmeler yapan, eleştirilerini Bakanlığınıza ileten partiniz mensubu siyasetçilerin görüşleri, zatıalinizin sorunun önemine ilişkin ifadeleri değerlidir. Fakat; modern standartlarda, günümüz teknolojisine uygun ölçeklerde doğaya ve çevreye zarar vermeyecek tesis inşa edildiği ifadeleriyle projenin geçmişten günümüze sorumluluğunu taşıyan mülki idare amirlerinden denetimini ve takibini yapmakla yükümlü kurum ve kuruluşlara kadar bütün ölçüm ve değerlerin normal sınırlarda olduğunu duyuran, takibini yapan kamu kurumları yöneticilerine kadar ilgili bakanlıkların talimatları doğrultusunda hareket ederek kararlar alınarak sürecin takibi neden yapılmamıştır? O halde Bakanlığınız bu süreçteki ihmallere ilişkin on yıldır seyirci mi kalmıştır?